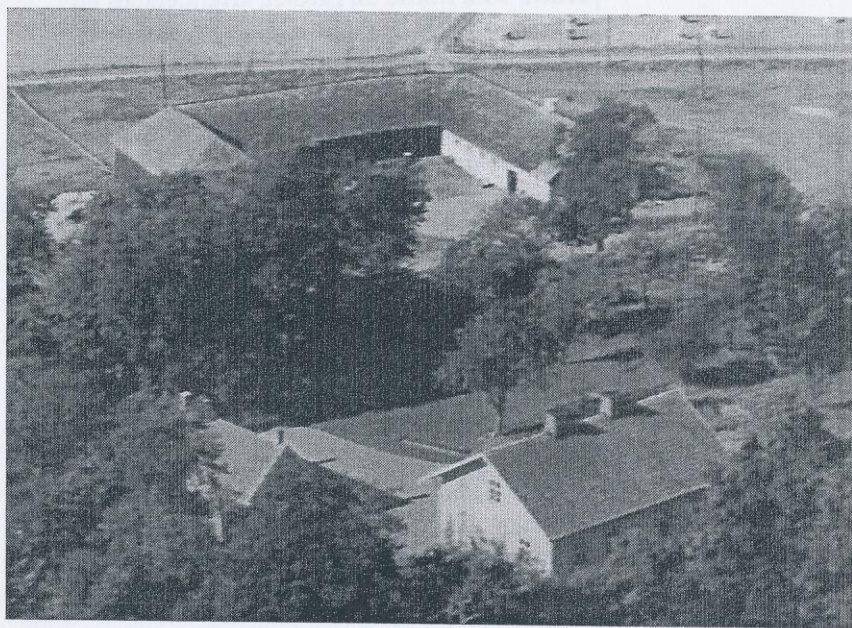

Hembygdsbladet

Nummer 9

Västerlösa 2015

Mellangården på 1950-talet. Landsvägen, som är skymd av de stora träden, går mellan ladugården och bostaden. Järnvägen syns bortom ladugården.

Egeby Nedre Mellangård ligger på vägen från Västerlösa mot Linköping, just vid avtagsvägen mot Björkeberg. Gården låg ursprungligen intill kyrkan på "Västra holmen", mellan Murgården och Södergården, men flyttades, sannolikt redan före Laga skiftet på 1840-talet, till nuvarande plats. Där hade den länge namnet "Västerlösa (nedre) Mellangård".

Frans Lindqvist (född 1835) blev den första kantorn i Västerlösa och tjänstgjorde i socknen 1866- 1894. Han var också kamrer i Västerlösa Sparbank i 39 år. Frans köpte Mellangården 1893 och lät uppföra en ny mangårdsbyggnad,

dit han flyttade med sin andra hustru, **Mathilda**, och fem barn. Han avled 1906. Enligt bouppteckningen hade kantorn pianot i sovrummet, så han kunde använda det ifall han hade svårt att sova. Familjen bodde kvar på gården till 1909. Då flyttade Mathilda och dottern **Alfhild** (1875-1959) till det nybyggda huset i Egeby Adolfsberg (där Britt och Conny Strandqvist bor idag). Alfhild bodde kvar där till 1944. Sonen **Erik** (1885-1943) blev prost i Småland. Hela Frans familj vilar på Västerlösa kyrkogård.

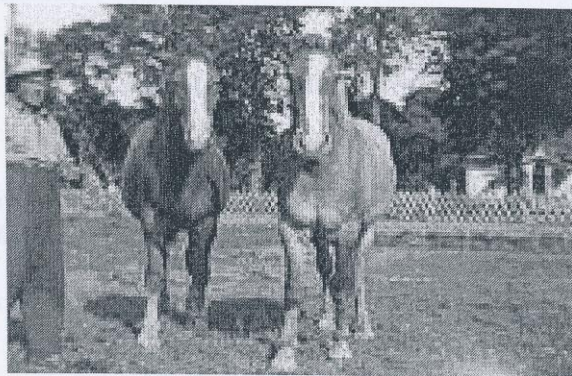

*Gideon Dahlin
(1869-1957)*

Jorden, som hörde till gården, arrenderades ett antal år av **Gideon Dahlin**. Han bodde med sin familj i Mellangården 1909-1912, varefter han flyttade till Egeby Östergård (där dottersonen Rune Karlström och Gerd nu bor).

Den 18 mars 1912 blev **Bengt Boman** (född 1873) ny ägare. Han kom från Skåne, var gift med **Tyra** och hade fyra barn. Enligt Mauritz Wiborgs karta över Västerlösa, byggdes samma år en ny ladugård, mellan vägen och den blivande järnvägen, som togs i bruk 1913. Ladugården påminde om en Skåne-gård och var en framträdande byggnad när man kom till Västerlösa från Linköpings-hållet. Gården kom att kallas "Skåningens". Boman bodde kvar med sina barn till 1923, men hans hustru flyttade redan 1918. Nästa ägare hette **Nils Nilsson** (född 1884), med hustru **Ebba**.

*Martin Asmundsson
(1893-1970)
på ladugårdsplanen
tillsammans med sina
två hästar, på 1940-
talet*

1928 – 2009 var det släkten **Asmundsson**, som ägde gården, först **Martin** och från 1945 dennes brorson **Torsten**. Han var gift med **Britt** och de fick barnen **Håkan, Lars, Per, Staffan** och **Lotta**.

Torsten (1920-2009)

Britt (1919-1986)

Britt och Torsten Asmundsson var under många år framträdande personer i Västerlösas föreningsliv. De var båda mycket engagerade i centern, kyrkan och scouterna. Britt var ordförande i Centerns Kvinnoförbund och Hushållsnämnden, kyrkvärd i 22 år och körmedlem i över 30 år. Hon var också nämndeman och borgerlig vigsselförrättare i Linköpings kommun.

Torsten brukade jorden fram till 1967, då han sålde den till Sven Lorin. Samma år revs ladugården genom en brandövning. Boningshuset sålde Torsten till sonsonen **Bo**, som bodde där med sin familj 1997-2009.

Idag är det **Niklas Karlsson** och **Amanda Dahl** som bor i Mellangården med sina två barn.

Källor: Östergötlands bebyggelse, Håkan Asmundsson, Folke Axelsson, Agneta Sundstrand, Alice Lorins artiklar i Länstidningen, Landsarkivet.
Foton: Håkan Asmundsson, Porträttgalleri Östergötland 1937.

Vår medlem **Rolf Danielsson**, Vikingstad, avled den 4 februari 2014. Han berättade gärna om sina barndomsminnen från Västerlösa Övre Mellangård, som också är utflyttad från kyrkbyn (till Sjögestad-vägen). Vi minns Rolf med tacksamhet.

Johannes Östfeldt avled den 3 januari 2014. På sommaren skulle han ha fyllt 100 år. Han bodde granne med bygdegården och var en flitig gäst där på torsdagseftermiddagarna, ända till någon månad före sin bortgång.

Det var en i många avseenden beundransvärd person. Hans liv blev långt och innehållsrikt, ibland dramatiskt. Han var skolvaktmästare i Högby, Västra Stenby och Ljungsbro. Till Västerlösa flyttade han som nybliven pensionär 1978.

Bland alla hans upplevelser fanns klosterlivet som ung i Tyskland samt otaliga resor i kyrkliga sammanhang till Finland och Norge. Han var mångårig medlem i katolska kyrkan.

Som 85-åring vandrade han ensam i fjällen, föll i en jock, fick låna torra kläder och besteg Kebnekaises sydtopp. Till vardags tog han sig ofta fram på cykel och skidor eller till fots, även i det värsta väder.

I juni 2011 höll hembygdsföreningen öppet hus, i avsikt att värva nya medlemmar. Den enda icke-medlemmen som kom var Johannes, då 97 år – på cykel.

Årsmöte i hembygdsföreningen **söndagen den 29 mars kl 18.00** i församlingshemmet. Börje Skagerö (Hjalmarson) berättar om en "Upptäcktsfärd på Island". Kaffe och lotterier. Detta gäller som kallelse. Välkomna!

Aktiviteter 2015

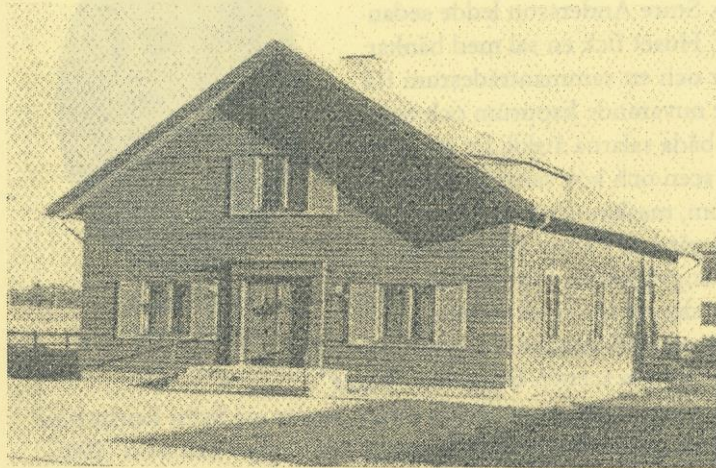
29 mars kl 18.00	Årsmöte i församlingshemmet
30 maj	Bussutflykt till Ulrika och Kisa
15 juni kl 18.00	Slättergille i hembygdsgården
26 juli kl 14.00	Friluftsgudstjänst i hembygdsgården
	Tag med kaffekorg
8 aug kl 14.00	Västerlösadagen i hembygdsgården

Hembygdsföreningen har 133 medlemmar. I styrelsen har 2014 ingått Ulla Jakobsson (ordf), Karin Axelsson, Jan Cederlund, Nils-Gunnar Henriksson, Bengt Hjalmarson (kassör), Gerd Karlström, Ola Lindh, Maj-Britt Ljung och Alrik Nyström.

Medlemsavgiften är 50 kr per år. Avgiften kan betalas på Bankgiro 5832-0375 eller direkt till kassören.

Bor du på en gård eller i ett hus med intressant historia, kanske det kan bli en artikel i kommande hembygdsblad. Hör av dig!

Västerlösa bygdegård och bygdegårdsförening 1939-2015

Västerlösa bygdegård på 1940-talet

1939-1947

SLU* i Västerlösa bildades 1935. Föreningen saknade lokal och sammankomsterna hölls hemma hos någon medlem. Ibland hyrdes bygdegården i Normlösa. Tre år senare tog byggmästare **Sture Andersson** från Björkeberg initiativ till att köpa in det rivningshotade ålderdomshemmet i Krankebo i Nykil för 1500 kr, med avsikt att göra om det till bygdegård i Västerlösa.

Huset var dock fullt av vägglöss, som måste rökas ut. Detta arbete utfördes av bröderna **Konrad** och **Torsten Peterson**. Det var ett tidsödande jobb, eftersom alla springor måste tejpas över, så inte lössen kröp ut vid rökningen. Under vintern 1939 lät Sture mäta upp huset. Sedan tog han fram ritningar för den planerade bygdegården med hjälp av elever på en skola för byggare i Dalsland.

Ett antal SLU-are från Västerlösa bildade den **7 mars 1939** en bygdegårdsförening med 10 medlemmar. En av initiativtagarna var **Nils Gunnarsson** i Hackeryd. Under några dagar i juni 1939 monterade några medlemmar ned huset. De bodde i tält i Nykil. **Kurt Arvidsson** i Egeby samt **Birger Karlström** och **Bernhard Pettersson** i Spärringe var med och har berättat om detta.

Transporten till Västerlösa utfördes av bl a bröderna **Arvidsson** i Björkeberg. Handlaren **Folke Larsson** lånade också ut sin lastbil. Under juni -juli grävde medlemmarna grund, källa och avlopp. Sture Andersson ledde sedan byggnadsarbetet. Huset fick en sal med bänkar för 200 personer och ett sammanträdesrum för 20 personer (där nuvarande kapprum och toa-etter ligger). De båda salarna åtskiljdes av en vik-vägg. Det fanns scen och kök samt på över-våningen kapprum, maskinrum och läktare. Dess byggdes på gården. I stora salen fanns ribbstolar längs långväggarna. Sittbänkarna kunde vid behov skjutas in under scenen. Där förvarades även madrasserna för gymna-stiken. På båda sidor om scenen fanns små "loger".

*Nils Gunnarsson
(1913-1998)*

Föreningen kunde inte ta lån, men frågan löstes genom att **Sven Lorin** blev låntagare och de övriga medlemmarna borgensmän. **Sally Fransson** (1905-1984) i "gamla banken" anställdes som vaktmästare.

Så hade då SLU fått en hemvist, liksom VGF* och senare SDUK*. Invigning skedde den **1 september 1940** med teater. I ensemblen ingick Sture Andersson, Nils Gunnarsson, **Svea Hansson**, **Kerstin Niord**, **Lennart Kastensson** och **Ingemar Samuelsson**.

Vem som valdes till ordförande i bygdegårdsföreningen 1939 är oklart, men sannolikt var det Sture Andersson. **Gösta Sunnerud** i Spärringe blev sekreterare och Nils Gunnarsson kassör och lokaluthyrare. 1947 valdes **Tore Andersson** i Stämninge till ordförande. Föreningen hade då fortfarande bara 10 medlemmar.

Sture Andersson, "Sture Bygg" (1913-1961). Bror till "Tage Bygg". Gifte sig med Svea Hansson och flyttade till Hackefors 1944

1948 -1991

Föreningen hade dålig ekonomi och tvingades överlåta bygdegården till kommunen fr o m 1 januari 1948 för 28 500 kr. En bygdegårdsstyrelse tillsattes och uthyrningstaxor fastställdes. 1950 inköptes en radiogrammofon (det kostade 10 kr extra att hyra den). Bygdegården följde med vid kommun-sammanslagningarna 1952 och 1971.

Med ideella krafter gjordes en rejäl ombyggnad 1969-70. Då tillkom toaletter och kapprummet flyttades ner. Avlopp, element och golv renoverades. Scenutrymmet byggdes om, varvid "logerna" togs bort. Där var det så kallt och blåsigt, berättar **Ulla Jakobsson**, att hennes lucia-ljus blåstes ut.

Under 1960-talet var **Gustav Andersson**, Vägstorp (mitt emot bygdegården) anställd som vaktmästare. Han efterträddes av sin granne **Karin Karlsson**.

Verksamhet

Bygdegården utnyttjades flitigt dessa år för ett otal olika ändamål: dans, teater, film, basarer, auktioner, föreläsningar, vätkurser, danskurser, gymnastik, bordtennis, bingo, möbelförsäljning, knytkalas, födelsedagsfester, luciafirande och t o m pingstkyrkans möten. Under kriget tjänade den periodvis som militärförläggning. På 1940- talet kom en "gubbe" från Norrköping i en liten Fiat med gengasdrift och visade film var fjortonde dag. **Melker Törnkvist** anordnade skidtävlingar, som utgick från bygdegården.

Nyårsafton 1951 upphörde Västerlösa kommun och då bjöds många Västerlösa-bor på samkväm i bygdegården. Andra bjöds på korv utanför. Natten 26-27 juni 1959 samlades ett antal ungdomar i bygdegården för att höra Arne Thoréns radioreferat av matchen Ingemar Johansson - Floyd (Ingo blev världsmästare). **Patrik Gunnarsson** och **Anders Stureson** (söner till de mest drivande personerna 1939-40) var med och anordnade danskvällar och en rock-konsert på 1960- talet. De ordnade t o m bussar från Linköping. **Siv Petterson** höll i bingon, som startade omkring 1965.

Alla, som den här tiden bodde i Västerlösa (och många i grannsocknarna), har sina egna minnen från bygdegården och aktiviteterna där. Verksamhet pågick hela tiden, om än i minskande omfattning in på 1990-talet. Så stod huset tomt en tid.....

1993 - 2015

Vid ett möte i församlingshemmet den 27 augusti 1993 diskuterade ett tjugotal Västerlösa-bor möjligheterna att köpa huset och på nytt bilda en bygdegårds-förening. Pengar skulle man få in genom att sälja andelar i bygdegården till privatpersoner och företag. En interimsstyrelse tillsattes och arbetade snabbt och effektivt. **Den 31 oktober 1993** hölls ett konstituerande möte. Då hade

man redan samlat in över 70 000 kr och började förhandla med kommunen om ett köp. Genom sitt engagemang visade man att bygdegårdsföreningen var rätt köpare. Kommunen sålde huset för 20 000 kr, trots betydligt högre anbud från annat håll. Summan prutades senare ned till 10 000 kr, eftersom innertaket måste bytas p g a brandrisk. Tillträde skedde den **1 januari 1994**.

Gun Lundin (1934-2000)

Initiativtagare och ledare för detta projekt var **Gun Lundin** i Hackeryd. Dottern **Britt Strandqvist** hakade genast på idén, tillsammans med andra eldsjälar. Minst ett trettiotal personer jobbade hårt i styrelsen och de sex arbetsgrupperna för byggnad, ungdom, pensionärer, program, PR och städning. Gun Lundin blev en självklar ordförande.

Till vice ordförande valdes **Kurt Nilsson**, sekreterare blev Britt Strandqvist och kassör **Håkan Pettersson**. Bland styrelsepersonerna fanns också **Lillemor Harrström**, **Sören Millerud**, **Vivian Ossman** och **Anders Malmros**. Dessutom fanns många som arbetade med alla praktiska frågor.

Efter Gun Lundin var Kurt Nilsson ordförande 2001-02, Britt Strandqvist 2003-09, **Richard Rudfeldt** 2010-12 och **Birger Åhrén** från 2014. Av de personer, som medverkade vid starten 1993-94, är fortfarande några aktiva inom föreningen: **Ulla Jakobsson**, **Ola Lindh**, **Monica Bergh** och **Vivianne Ossman**.

Bydegården blev åter flitigt utnyttjad för aktiviteter av olika slag: dans, teater, manekänguppvisningar, torsdagsträffar, bridge, Pub-aftnar, kursverksamhet (nu senast yogakurs), familjepyssel, barngrupper, privata fester och t o m bröllop (Conny och Britt Strandqvist gifte sig där i maj 2014).

Västerlösa hembygdsförening 2015. Text Jan Cederlund

Källor: I första hand Sten Peterson och protokoll från föreningens styrelsemöten 1993-94, men även protokoll från SLU, Stadsarkivet, Länstidningen, Dialog samt många Västerlösa-, Börkebergs- och Rappestad-bor.

Foto: Östergötlands bebyggelse, Anders Stureson, Västerlösa Sparbanks minnesskrift, Britt Strandqvist.

* SLU = Svenska landsbygdens ungdomsförbund (fanns i Västerlösa 1935-1981)

* SDUK = Socialdemokratiska ungdomsklubben (bildades i Västerlösa 1941)

* VGF = Västerlösa gymnastikförening (ombildades 1950 till Västerlösa GoIF)